

**Рішення спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії**

Шолі Руслані Іванівні

14 червня 2024 року

Спеціалізована вчена рада Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород (Наказ ректора Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» про утворення разової спеціалізованої вченої ради з метою присудження ступеня доктора філософії №270/01-04 від 23 квітня 2024 р.) прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії Шолі Руслані Іванівні у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» на підставі прилюдного захисту дисертації на тему «Пріоритети та механізм активізації розвитку підприємництва в Україні» за спеціальністю 051 «Економіка» 14 червня 2024 року.

Шоля Руслана Іванівна народилася у 1983 році, громадянка України. Освіта вища. У 2005 році закінчила Ужгородський державний університет і отримала диплом магістра з відзнакою за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини». У 2021 році вступила в аспірантуру ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за спеціальністю 051 «Економіка». З 2006 р. по 2022 р. займалася підприємницькою діяльністю в Україні у сфері виробництва ПВХ конструкцій, у 2020 році - у ресторанній сфері. З 2022 по теперішній час займається підприємницькою діяльністю в транспортно-логістичній галузі.

Дисертацію виконано у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород. За результатами перевірки та аналізу дисертації за допомогою програми «Unicheck», ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації виявлено не було.

Науковий керівник – Брензович Катерина Степанівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Здобувач має 14 наукових публікацій за темою дисертації, з них 6 статей у періодичних наукових фахових виданнях України, 6 тез доповідей на міжнародних та всеукраїнських конференціях та 1 публікацію у іноземному виданні:

1. Шоля Р.І. Сутність підприємництва та його роль у економічному розвитку регіону. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки.* 2016. Вип. 21, ч.1. С. 133-136. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_21/1/36.pdf.

2. Шоля Р.І. Динаміка та структура розвитку підприємництва України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* 2019. Вип. 25, ч.2. С.166-171. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/25_2_2019ua/35.pdf.

3. Шоля Р.І. Соціальне підприємництво в Україні як тренд економічного розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* 2019. Вип. 26, ч.2. С.121-125. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/26_2_2019ua/24.pdf.

4. Шоля Р.І. Елементи закордонного досвіду стимулювання розвитку підприємництва та перспективи його застосування в Україні. *Modern Economics.* 2019. № 15. С. 230-235. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V15\(2019\)-33](https://doi.org/10.31521/modecon.V15(2019)-33).

5. Шоля Р.І. Глобальні економічні трансформації та їх вплив на розвиток підприємництва. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво.* 2019. №6 (111). С. 51-54. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2019-6-10>.

6. Шоля Р.І. Рейтингова оцінка розвитку підприємництва в Україні. *Причорноморські економічні студії.* 2022. Вип. 76. С.92-98. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.76-12>.

7. Шоля Р.І. Проблеми розвитку підприємництва в Закарпатській області та шляхи їх вирішення. *Модернізація економіки у контексті інноваційного*

розвитку: *напрями та пріоритети* : матеріали Міжн. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 17 лист. 2018 р. / НО «Перспектива». Дніпро, 2018. С. 58-61.

8. Шоля Р.І. Зміст поняття активізації розвитку підприємництва. *Розвиток економічної системи країни в контексті міжнародного співробітництва* : збірник тез Всеукр. наук.-практ. конф., м. Одеса, 18 трав. 2019 р. / ГО «Центр економічних досліджень та розвитку». Одеса, 2019. С. 24-27.

9. Шоля Р.І. Узагальнена систематизація видів підприємництва. *Міжнародні, нормативні та управлінські аспекти соціально-економічного розвитку*: збірник тез Міжн. наук.-практ. конф. м.Київ, 28 вер. 2019 р. / Аналітичний центр «Нова Економіка». Київ, 2019. С. 19-22.

10. Цалан М.І., Шоля Р.І. Пріоритети розвитку підприємництва та механізми їх досягнення. *Економічна політика держави в умовах трансформаційних змін* : збірник тез Всеукр. наук.-практ. конф. м. Одеса, 11 лип. 2020 р. / ГО «Центр економічних досліджень та розвитку». Одеса, 2020. С. 38-42.

11. Шоля Р.І. Центри активізації підприємництва та їх роль у сфері господарювання в Україні. *Виклики та можливості в системі МEB в умовах глобальних трансформацій* : матеріали доповідей Міжн. наук.-практ. конф. м. Ужгород, 24-25 черв. 2021 р. / РІК-У. Ужгород, 2021. С. 80-83.

12. Шоля Р.І. Активізаційні заходи розвитку підприємництва в Україні. *Економіка, фінанси, облік та право: тенденції, виклики, перспективи* : збірник тез Міжн. наук.-практ. конференції. м. Полтава, 6 вер. 2022 р. / ЦФЕНД. Полтава, 2022. С. 11-13.

13. Шоля Р.І. Підприємництво України в умовах війни. *Економіка, фінанси, облік і право* : матеріали доповідей Міжн. наук.-практ. конф., м.Полтава, 8 лист. 2023 р.: / ЦФЕНД. Полтава, 2023. Ч. 1. С. 17-19.

14. Sholya R. Creative entrepreneurship in Ukraine in the conditions of the new global development paradigm. *Journal L'Association 1901 «SEPIKE»*, 2019. №25. P.47-53. URL: <https://sepik1.wixsite.com/sepik/kopie-von-journal-03-2019-ed-24>.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

ГОТРА Вікторія Вікторівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, підприємництва та торгівлі економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», штатна працівниця ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (голова ради) зауважила, що дискусійним є аспект створення нових інституцій для активізації підприємництва в Україні, зокрема Центрів активізації підприємництва, оскільки в сучасних умовах в Україні це є складним завданням, яке потребує значних фінансових та організаційних витрат. Доцільнішим є надання функцій активізації вже існуючим інституціям, наприклад, Державній регуляторній службі України, у структурі якої можна створити відділ активізації підприємництва.

КУБІНІЙ Наталія Юріївна, кандидат економічних наук, професор, професор кафедри економіки, підприємництва та торгівлі економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», штатна працівниця ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (рецензент) зазначила, що у роботі доцільно було: не обмежувати роль підприємництва певним функціоналом, а показати її інтенціональну, сенсову сутність або цільову установку; відзначити, що креативна функція не є синонімом інноваційної функції, тобто інновація не є креативом, а є його комерційним результатом; розглянути значущість факторів активізації розвитку підприємництва, у тому числі і в умовах сучасних викликів, що існують в Україні, дослідити, чи змінилася їх пріоритетність для розвитку підприємництва в кризових умовах; у розрахунках рейтингової оцінки регіонів України щодо розвитку підприємницької діяльності пояснити причини достатньо широкого кола регіонів, що мали у 2020 році низьке значення інтегрального показника розвитку, а також спочатку показати позицію України за показником Глобального індексу підприємництва (GEI), а після цього аналізувати активність регіонів у сфері підприємницької діяльності; розглянути глибше проблему «тіньової зайнятості» визначити основні передумови, що призводять до неофіційного працевлаштування, які втрати несе держава за таких умов, виклики для сфери підприємництва і, відповідно, шляхи вирішення цієї проблеми; обґрунтувати

механізми розвитку у зв'язку з пріоритетами, притаманними регіонам України, котрі відрізняються за ступенем підприємницької активності. Зазначила, що дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації не зменшують її наукової цінності.

КІШ Галина Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного господарства факультету туризму та міжнародних комунікацій ДВНЗ «Ужгородський національний університет», штатна працівниця ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (рецензент) зауважила, що у роботі варто було проілюструвати на прикладі дієвість алгоритму послідовності формування та функціонування механізму активізації розвитку підприємництва в країні у сучасних умовах; із змісту роботи незрозуміло чи однакові активізаційні заходи розвитку є характерними для сфери великого, середнього та малого підприємництва; у дисертації не відображено чи беруть участь іноземні партнери України у заходах підтримки підприємництва в Україні в умовах війни; у роботі варто було деталізувати яким чином можливе застосування менторства у процесі активізації розвитку підприємництва. Відзначила, що метою таких зауважень є привернення уваги здобувача до них та можливість продовження наукового пошуку у перспективі.

СТЕГНЕЙ Маріанна Іванівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та фінансів факультету економіки, управління та інженерії Мукачівського державного університету, штатна працівниця Мукачівського державного університету (офіційний опонент) підкреслила, що у роботі автор приділила достатньо уваги соціальному та креативному підприємству, у той час як молодіжне, технологічне, академічне залишилися майже поза увагою; автору варто було детальніше проаналізувати підприємницьку сферу, її розвиток, фактори, які впливають і стали пріоритетними, після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року, доцільно було окреслити заходи державної підтримки не тільки для креативного, але також і для інших видів підприємництва, оцінити наслідки інституційних заходів активізації розвитку підприємництва та опрацювати сценарії розвитку

системи підприємництва у їх результаті. Ці зауваження носять рекомендаційний характер та можуть бути застосовані у майбутній науковій роботі.

ГРИГА Віталій Юрійович, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу інноваційної політики, економіки та організації високих технологій Державної установи "Інститут економіки та прогнозування НАН України", штатний працівник Державної установи "Інститут економіки та прогнозування НАН України" (офіційний опонент) зауважив, що дискусійним є питання доцільності розрахунку співвідношення окремих статистичних показників 2022 р. та 2010 р.; в окремих випадках обрано не найвдаліший тип діаграми, що ускладнює аналіз рисунків; у роботі варто було більше уваги, крім жіночого підприємництва, приділити й іншим вразливим групам (внутрішньо переміщені особи, ветерани тощо), та визначенню чинників, які можуть мотивувати/демотивувати до підприємницької діяльності; доцільно було приділити більше уваги визначенню активізаційних заходів та інструментів активізації підприємництва для регіонів у межах кожної групи, які сформовано автором за результатами розрахунку комплексного рейтингового показника, а також більше уваги приділити механізму функціонування Центрів активізації підприємництва та відмінностям від наявних в Україні інституцій. Зазначив, що дискусійні положення не впливають на якість дослідження.

Висловлені зауваження та рекомендації не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Шолі Руслани Іванівни.

Результати відкритого голосування:

«За»: 5 членів ради

«Проти»: 0 членів ради

«Утримались»: 0 членів ради

На підставі відкритого голосування спеціалізована вчена рада (Наказ ректора Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» про утворення разової спеціалізованої вченої ради з метою

присудження ступеня доктора філософії №270/01-04 від 23 квітня 2024 р.)
присуджує Шолі Руслані Іванівні ступінь доктора філософії в галузі знань 05
«Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Голова разової спеціалізованої ради



Вікторія ГОТРА